

Sygn. akt: III AUa 505/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska (spr.)

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski

SSO del. Joanna Baranowska

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 24 lutego 2015 r. w Łodzi

sprawy **A. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę i ponowne ustalenie kapitału początkowego,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 22 stycznia 2014 r., sygn. akt: V U 692/13;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 505/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 marca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił A. B. prawa do emerytury.

Od powyższej decyzji odwołał się w dniu 24 kwietnia 2013 roku A. B.. Wniósł o przyznanie prawa do emerytury z uwagi na to, że ma wymagany 25 letni okres składkowy oraz przepracował wymagane 15 lat w warunkach szczególnych. Wskazał, że pracował w takich warunkach w trakcie pracy w Spółdzielczym Kombinacie (...) w S. w okresie od dnia 26 maja 1980 roku do dnia 20 lipca 1991 roku oraz w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Żytnie w okresie od dnia 1 grudnia 1977 roku do dnia 14 czerwca 1979 roku oraz od dnia 9 września 1979 roku do dnia 31 marca 1980 roku.

W toku postępowania sądowego, decyzją z dnia 8 listopada 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ponownie odmówił A. B. prawa do emerytury z uwagi na nie udokumentowanie 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy uznał natomiast do okresów składkowych okres pracy A. B. w Spółdzielczym Kombinacie (...) w S. w okresie od dnia 26 maja 1980 roku do dnia 20 lipca 1991 roku.

Ponadto decyzją z dnia 25 marca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił A. B. wysokość kapitału początkowego bez uwzględnienia okresów pracy w Spółdzielczym Kombinacie (...) w S. w okresie od 26 maja 1980 roku do dnia 20 lipca 1991 roku.

Od powyższej decyzji odwołał się w dniu 24 kwietnia 2013 roku A. B.. Wniósł o uwzględnienie przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego okresów pracy w Spółdzielczym Kombinacie (...) w S. w okresie od dnia 26 maja 1980 roku do dnia 20 lipca 1991 roku .

W toku postępowania sądowego, decyzją z dnia 8 listopada 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił A. B. wysokość kapitału początkowego z uwzględnieniem pracy w Spółdzielczym Kombinacie (...) w S. w okresie od dnia 26 maja 1980 roku do dnia 20 lipca 1991 roku.

Wobec wydania powyższej decyzji pełnomocnik A. B. cofnął odwołanie od decyzji ustalającej wysokość kapitału początkowego, a organ rentowy wyraził zgodę na cofnięcie odwołania.

Wyrokiem z dnia 22 stycznia 2014 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 22 marca 2013 roku i umorzył postępowanie w przedmiocie odwołania od decyzji tego organu rentowego z dnia 25 marca 2013 roku.

Wydając powyższe rozstrzygnięcie Sad Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. B., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 16 stycznia 2013 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący ponad 25 lat. Niekwestionowany przez ZUS okres zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych wynosi łącznie 5 lat, 6 miesięcy i 24 dni. Są to okresy zatrudnienia: od dnia 10 maja 1971 roku do dnia 23 kwietnia 1974 roku oraz od dnia 15 kwietnia 1976 roku do dnia 30 września 1977 roku w CZ.P.B.P. (...) S.A. z siedzibą w C. na stanowisku spawacza; od dnia 15 lutego 1993 roku do dnia 30 czerwca 1993 roku w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na stanowisku spawacza; od dnia 3 stycznia 1994 roku do dnia 12 czerwca 1994 roku oraz od dnia 18 czerwca 1994 roku do dnia 31 grudnia 1994 roku w Przedsiębiorstwie (...) w D. na stanowisku spawacza oraz od dnia 19 października 1998 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w O. na stanowisku ślusarz – spawacz przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości.

Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Na dzień złożenia wniosku o emeryturę miał rozwiązany stosunek pracy.

W okresie od dnia 1 grudnia 1977 roku do dnia 14 czerwca 1979 roku oraz w okresie od dnia 9 września 1979 roku do dnia 31 marca 1980 roku A. B. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Żytnie na stanowisku spawacza. Zaświadczenie o wykonywaniu prac w warunkach szczególnych zostało wystawione przez Archiwum (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C..

W okresie od dnia 14 lutego 1979 roku A. B. był członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Żytnie

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Żytnie nie wystawiła A. B. świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W okresie od dnia 26 maja 1980 roku do dnia 20 lipca 1991 roku A. B. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielczym Kombinacie (...) w S. na stanowisku spawacza. Zaświadczenie o pracy w warunkach szczególnych wystawione zostało przez Spółdzielczą A. S. w S..

W okresie od dnia 26 maja 1980 roku do dnia 20 lipca 1991 roku A. B. był członkiem Spółdzielczego Kombinatu (...) w S..

Spółdzielczy Kombinat (...) w S. zajmował się przetwórstwem owocowo warzywnym, hodowlą drobiu, uprawą zboża oraz budową szklarni. W skład członków spółdzielni wchodził członkowie założyciele, którzy wnieśli wkład w postaci gruntów rolnych oraz pozostali członkowie, którzy wnosili tzw. wkład zbożowy. Większość osób pracujących w spółdzielni to byli jej członkowie. Około 20 % stanowili pracownicy najemni, którzy nie otrzymywali wypłaty z tytułu zysków spółdzielni.

Przy przyjęciu w poczet członków spółdzielni (...) wpłacił wkład członkowski w postaci równowartości ok. 5 kwintali żyta. Powyższa kwota została mu zwrócona, gdy odchodził z spółdzielni. Na koniec każdego roku kalendarzowego zyski spółdzielni były proporcjonalnie dzielone i wypłacane wszystkim członkom spółdzielni. A. B. również otrzymywał wypłatę z zysków spółdzielni. W świadectwie pracy A. B. wskazano, iż pracował w Spółdzielczym Kombinacie (...) na stanowisku spawacza z wynagrodzeniem określonym jako 0,16 dniówki obrachunkowej za godzinę oraz premii zgodnie z regulaminem.

A. B. w okresie pracy w Spółdzielczym Kombinacie (...) w S. oraz w okresie pracy w Rolniczej Spółdzielni w Żytnie w czasie, gdy był jej członkiem, tj. od dnia 14 lutego 1979 roku do dnia 14 czerwca 1979 roku oraz od dnia 9 września 1979 roku do dnia 31 marca 1980 roku przychodził do pracy codziennie i wykonywał pracę spawacza w wymiarze po 8 godzin dziennie, a czasami nawet do 12 godzin dziennie.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy uznał odwołanie wnioskodawcy od decyzji z dnia 22 marca 2013 r. za nieuzasadnione. Wskazując na treść art. 32 ust. 1 i art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zważył, że nie ma podstaw do zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielczym Kombinacie (...) w S. w okresie od dnia 26 maja 1980 roku do dnia 20 lipca 1991 roku .

W ocenie Sądu wnioskodawca nie wykazał, aby charakter jego członkostwa w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych miał jedynie charakter formalny i nie korzystał z uprawnień przysługujących jej członkom. Sam wnioskodawca wskazał, że przy przyjęciu w poczet członków spółdzielni wpłacił pieniądze, które zwrócono mu przy wypisaniu się z spółdzielni. Ponadto, gdy spółdzielnia osiągała zyski, to otrzymywał corocznie proporcjonalną wypłatę z tychże zysków, ustalanych uchwałami zarządu spółdzielni w postaci części dniówki obrachunkowe.

W ocenie Sądu Okręgowego jedynie okres pracy wnioskodawcy od dnia 1 grudnia 1977 roku do dnia 13 lutego 1979 roku w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Żytnie na stanowisku spawacza, należało uznać za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 4 wyżej wskazanego rozporządzenia Rady Ministrów, gdyż w tym okresie wnioskodawca zatrudniony był na podstawie umowy o pracę na stanowisku spawacza, ale okres ten jest niewystarczający dla uzyskania przez skarżącego prawa do emerytury.

W konkluzji Sąd pierwszej instancji uznał, że wnioskodawca nie wykazał, by spełnił przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy stwierdził, że sporne okresy pracy wskazane w odwołaniu , tj. okres od 26.05. 1980 r. do 20.07. 1991 r. oraz od 1.12.1977 r. do 14 kwietnia 1979 r. i od 9.09. 1979 r. do 31.01. 1980 r. zostały zaliczone do ogólnego stażu pracy.

Odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 25 marca 2013 r. w przedmiocie przeliczenia kapitału początkowego Sąd Okręgowy umorzył na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zważył, że na rozprawie w dniu 15 stycznia 2014 roku pełnomocnik wnioskodawcy złożył oświadczenie o cofnięciu odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 25 marca 2013 roku, gdyż jego żądanie zostało zaspokojone na skutek wydania przez ZUS decyzji z dnia 8 listopada 2013 roku, w której uwzględnił przy ustaleniu wysokości kapitału początkowego okresy zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielczym Kombinacie (...) w S. na które to cofnięcie organ rentowy wyraził zgodę.

Powyższe orzeczenie w zakresie punktu pierwszego zaskarżył apelacją wnioskodawca wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie odwołania od decyzji z dnia 22 marca 2013 roku ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Dodatkowo ubezpieczony wniósł o przesłuchanie w charakterze świadka T. B. na okoliczność jak wyglądała faktycznie praca wnioskodawcy w Spółdzielczym Kombinacie (...) w S..

Powyższemu wyrokowi zarzucił:

- obrazę prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 32 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, iż wnioskodawca podczas zatrudnienia w Spółdzielczym Kombinaście (...) w S. i Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Żytnie nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych zgodnie z art. 32 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, że podczas zatrudnienia w wyżej wymienionych spółdzielniach wnioskodawca nie wykonywał pracy w reżimie pracowniczym.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że jego zdaniem przede wszystkim był on pracownikiem zatrudnionym w oparciu o umowę o pracę, dodatkowo dopiero był członkiem Spółdzielni. Skarżący podkreślił, że wiadomym mu jest, że w tamtym ustroju nie było innej możliwości niż zatrudnienie jako członka spółdzielni, to jednak stoi na stanowisku, że był pracownikiem spółdzielni i z uwagi na jej charakter defakto świadczył pracę z tytułu stosunku pracy.

Na rozprawie apelacyjnej z dnia 24 lutego 2015 roku wnioskodawca wniósł dodatkowo o zaliczenie mu do pracy w warunkach szczególnych okresu służby wojskowej od 1.06.1974 do 10.04.1976 roku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu albowiem Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym sprawy jak i zastosowanych przepisach prawa materialnego.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca ubiegał się o przyznaniu mu prawa do emerytury w związku z pracą w warunkach szczególnych jaką wykonywał na rzecz Spółdzielczego Kombinaštu (...) w S. w okresie od dnia 26 maja 1980 roku do dnia 20 lipca 1991 roku oraz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Żytnie od dnia 14 lutego 1979 roku do dnia 14 czerwca 1979 roku oraz od dnia 9 września 1979 roku do dnia 31 marca 1980 roku.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U. 2009, Nr 153, poz. 1227 z zm.) ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r. uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. do 1 stycznia 1999 r. osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz mają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w art. 27 ustawy (tj. 25 lat dla mężczyzn). Przepis § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43) mający zastosowanie na mocy art. 32 ust. 4 przewiduje, że pracownik wykonujący prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Z uwagi na treść § 2 tego rozporządzenia wymaga się by była to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego brzmienie w/w przepisów nie pozostawia wątpliwości, że z prawa do emerytury w wieku niższym mogą skorzystać wyłącznie pracownicy. Wynika to z wykładni logicznej – językowej art. 32 ustawy o emeryturach i rentach oraz przepisów rozporządzenia z 7 lutego 1983r. (w przepisach tych mowa tylko o pracowniku), z wykładni systemowej, z wykładni historycznej (w świetle unormowań obowiązujących przed reformą ubezpieczeń społecznych w 1998r. prawo do wcześniejszej emerytury z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach dotyczyło jedynie pracowników), a także celowościowej (zamiarem ustawodawcy reformującego ubezpieczenia społeczne nie było modyfikowanie reguł dotyczących przyznawania tego prawa), zmuszają do przyjęcia tezy, że przepisy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach nie mogą być inaczej rozumiane jak tylko w ten sposób, że prawo do emerytury

w wieku niższym niż ogólny wiek emerytalny przysługuje jedynie pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach. Podobnie w tej kwestii wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 stycznia 2005r., II UK 136/04, stwierdzając, że przepisy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach obejmują pracę wykonywaną w ramach stosunku pracy, a nie stosunku członkostwa w spółdzielni, powołując się na podobny pogląd wyrażony przez Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 20 marca 2003r. (publ. Prawo Pracy 2003, nr 9). Również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 14 czerwca 2004r., P 17/03, OTK ZU 2004 nr 6a, poz. 57 (Dz. U. Nr 144, poz. 1530) nie zakwestionował ograniczenia prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na wykonywanie zatrudnienia tylko w charakterze pracownika. Zróżnicowanie uprawnień podmiotów w zależności od tego, czy praca wykonywana jest w ramach stosunku pracy, czy też na podstawie innych stosunków prawnych w obszarze prawa pracy ma charakter podstawowy i wiąże się ze szczególnymi cechami stosunku pracy, które jakościowo odróżniają go od innych stosunków prawnych, w ramach których świadczona jest praca. Wskazać także należy, że wynikające z unormowań art. 32 ustawy o emeryturach i rentach zróżnicowanie uprawnień ubezpieczonych stanowi konsekwencje wcześniej istniejących różnic między pracowniczym i pozapracowniczym ubezpieczeniem społecznym, które wyrażały się przede wszystkim w szczególnym ukształtowaniu wysokości i zasad opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w zależności od tego, czy ubezpieczony wykonywał pracę jako pracownik, czy też jako inna osoba zatrudniona.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela wyrażoną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku argumentację Sądu Okręgowego. Po pierwsze bezspornym jest, że wnioskodawca w spornym okresie był członkiem w Spółdzielczym Kombinacie (...) w S. i Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Żytnie. Fakt ten bez wątpliwości wynika choćby z dostępnej w aktach sprawy dokumentacji w postaci zaświadczenia o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy, uchwały zarządu o powiedzeniu stanowiska spawacza i ustaleniu wynagrodzenia, które dodatkowo potwierdzają, że był on wynagradzany według zasad obowiązujących spółdzielców. Także zeznania świadków jak i częściowo samego wnioskodawcy wskazują, że skarżący był członkiem Spółdzielni, że wniósł wkład oraz, że członkowie spółdzielni byli wynagradzani według dniówek obrachunkowych, uczestniczyli również w podziale wypracowanego zysku przez Spółdzielnię. Dodatkowo z dokumentów zawartych w aktach sprawy w postaci wniosku ubezpieczonego skierowanego Zarządu Spółdzielczego Kombinatu o udzielenie urlopu bezpłatnego wynika, że wnioskodawca korzystał z urlopu taryfowego oraz otrzymywał udziały w zyskach Spółdzielni.

Sąd Apelacyjny zgadza się z poglądem Sądu Okręgowego, popartym zresztą orzecznictwem Sądu Najwyższego, że okres wykonywania pracy w charakterze członka spółdzielni nie może zostać zaliczony do okresu, od którego zależy nabycie prawa do wcześniejszej emerytury w związku z pracą w szczególnych warunkach (wyrok z dnia 18 stycznia 2005 r. II UK 136/04 LEX nr 602703; wyrok z dnia 8 grudnia 2009 r., I UK 186/09 OSNP 2011/13-14/189; wyrok z dnia 25 kwietnia 2012 r., I UK 384/11, LEX nr 1212661). Jak wynika z analizy apelacji również i ubezpieczony zasadniczo nie kwestionował tego poglądu. Podkreślał on natomiast, że de facto zatrudnienie w spółdzielni wykonywał ściśle w reżimie charakterystycznym dla stosunku pracy, a zatem, winien być traktowany jako pracownik. Z powyższą tezą Nie można jednak się zgodzić. W wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r. (I UK 142/04 OSNP 2005/17/272) Sąd Najwyższy podkreślił znaczące różnice pomiędzy pracą w ramach stosunku pracy, a pracą w ramach członkostwa w spółdzielni. Przy czym zaznaczył, że nie chodzi tyle o różnice niejako „fizyczne” (w rozumieniu rodzaju, ilości, sposobu wykonywania pracy), ale formalnoprawne, a ten punkt widzenia jest rozstrzygający. Zachodzi bowiem zasadnicza różnica między pracą wykonywaną w ramach stosunku pracy, a pracą świadczoną w ramach stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej. W tym drugim wypadku prawo i obowiązek świadczenia pracy wynika ze stosunku członkostwa w spółdzielni, z którym wiąże się między innymi prawo udziału w jej zarządzaniu poprzez jej organy i inne rozwiązania instytucjonalne właściwe ruchowi spółdzielczemu, co ma określony wpływ na sposób organizacji pracy i podporządkowanie w procesie jej świadczenia. W wyroku z dnia 8 grudnia 2009 r. (I UK 186/09 OSNP 2011/13-14/189) Sąd Najwyższy po raz kolejny wyraził pogląd, że w przypadku nawiązania z pracownikiem spółdzielni produkcyjnej stosunku członkostwa dochodzi do dorozumianego rozwiązania stosunku pracy za porozumieniem stron. Członek tej spółdzielni nie może pozostawać z nią w pracowniczym stosunku zatrudnienia. W rezultacie okres wykonywania pracy w charakterze członka nie może zostać zaliczony do stażu pracowniczego, od którego zależy nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu natomiast wyroku odniósł się także do wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r. (I UK 142/04) i wskazał, że i w tym wyroku stwierdzono, że

praca w charakterze członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie daje prawa do przejścia na emeryturę w wieku niższym niż podstawowy wiek emerytalny z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach, o których mowa w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Prawa i obowiązki członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych są uregulowane w odmienny sposób od praw i obowiązków pracowniczych. Aktem regulującym wykonywanie pracy przez członków spółdzielni była w spornym okresie ustawa z dnia 17 lutego 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz. U. z dnia 4 marca 1961 r.), która obowiązywała do 1 stycznia 1983r. i ustawa z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (j.t. Dz.U.2003.188.1848 z zm.), która obowiązuje od 1 stycznia 1983r. Art. 113 ustawy z 1961r. stanowił, że zdolny do pracy członek spółdzielni produkcyjnej ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w zakresie ustalonym przez statut lub uchwałę walnego zgromadzenia. W wyroku z dnia 22 grudnia 1972 r. (II CR 543/72 OSNC 1973/9/163) Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że artykuł 113 ustawy z dnia 17 lutego 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach statuuje swoisty stosunek prawny, odmienny zarówno od pracowniczego, jak i od spółdzielczego stosunku pracy, mianowicie stosunek wynikający z prawa i obowiązku członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej wykonywania pracy w tej spółdzielni w zakresie ustalonym przez statut lub uchwałę walnego zgromadzenia. Do tego stosunku prawnego przepisy o spółdzielczym stosunku pracy nie mają zastosowania. Z kolei art. 114 § 1 stanowił, że mogą być zatrudnieni oprócz członków także ich domownicy, inne zaś osoby jedynie dorywczo dla zapobieżenia stratom gospodarczym. W myśl § 2 art. 114 spółdzielnia mogła zatrudniać czasowo lub na stałe osoby nie będące członkami ani domownikami członków przy wykonywaniu prac wymagających szczególnych kwalifikacji, jakich członkowie nie posiadają. Wykładnia powyższych przepisów nie nasuwa wątpliwości, że członek spółdzielni nie mógł być zatrudniony w spółdzielni na podstawie umowy o pracę. Także obowiązujący od 1 stycznia 1983 r. art. 155 § 1 prawa spółdzielczego stanowi, że zdolny do pracy członek spółdzielni ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w rozmiarze ustalonym corocznie przez zarząd, stosownie do potrzeb wynikających z planu działalności gospodarczej spółdzielni. Możliwe jest także zatrudnienie osób niebędących członkami spółdzielni na mocy art. 157 ustawy, zgodnie z którym spółdzielnia poza członkami i domownikami może zatrudniać stosownie do swoich potrzeb również inne osoby na podstawie umowy o pracę lub na podstawie innego stosunku prawnego, którego przedmiotem jest świadczenie pracy. Z przepisów tych wynika dostatecznie, że członkowie spółdzielni produkcyjnej mogą świadczyć pracę na rzecz spółdzielni wyłącznie w oparciu o stosunek członkostwa. Umowa o pracę lub umowy cywilnoprawne mogą zaś być zawierane jedynie z osobami, które nie są członkami rolniczej spółdzielni produkcyjnej. Tak więc członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie może świadczyć pracy na podstawie umowy o pracę. W w/w wyroku Sąd Najwyższy zauważył, że choć niektóre prawa i obowiązki związane z wykonywaniem pracy członka spółdzielni mogą być podobne lub identyczne jak wynikające z zatrudnienia pracowniczego, to w sensie formalnoprawnym występują tu zasadnicze różnice i to one mają znaczenie. Nie jest natomiast tu tak istotne, że sama praca była świadczona w sposób podobny do pracy zwykłych pracowników.

W stanie faktycznym ustalonym w niniejszej sprawie w pełni zasadnym jest przyjęcie, że wnioskodawca świadczył swą pracę w związku i z powodu członkostwa w Spółdzielni. Jak już wspomniano niewątpliwie był jej członkiem, a podstawą jego wynagrodzenia była kwota za godzinę przeliczana na tzw. dniówki obrachunkowe, korzystał także z praw przysługujących jej członkom. Wszystkie powyższe okoliczności świadczą o tym, że w tym właśnie reżymie wykonywał swą pracę. Natomiast brak jest podstaw do twierdzenia, że pomimo, iż był członkiem spółdzielni, w rzeczywistości był zatrudniony w ramach stosunku pracy bo to było na mocy obowiązujących w spornym okresie przepisów spółdzielczych wyłączone. Takie ustalenia mają potwierdzenie także w złożonych w apelacji dokumentach, w postaci umowy o pracę zawartej między wnioskodawcą, a Rolniczą Spółdzielnią Produkcyjną w Żytnie, na podstawie której wnioskodawca od dnia 1 grudnia 1977 roku do dnia 13 lutego 1979 roku pracował na stanowisku spawacza. Okres ten prawidłowo został zaliczony wnioskodawcy do okresu pracy w warunkach szczególnych, bowiem ubezpieczony członkiem spółdzielni stał się dopiero po powrocie ze służby wojskowej, tj. od 14 lutego 1979 roku. Od tego czasu zmienił się charakter zatrudnienia wnioskodawcy i sposób jego wynagradzania.

W świetle powyższego uznać należało, że ubezpieczony pomimo, że pracował w spornych okresach w warunkach szkodliwych dla zdrowia do z uwagi na szczególny charakter świadczenia z art. 32 w z art. 184 cyt. ustaw nie może on zostać zaliczony do okresu pracy w warunkach szczególnych będącego podstawą do przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury, bo w okresach tych ubezpieczony nie posiadał statusu pracownika. Taki zaś status nie dawał mu prawa

do emerytury w wieku niższym, tj. nie pozwalał potraktować świadczonej wówczas pracy jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Marginalnie zauważenia jedynie wymaga, że okres służby skarżącego od 1.06.1974 do 10.04.1976 roku, w okolicznościach niniejszej sprawy podlega zaliczeniu do okresu pracy w warunkach szczególnych. Jednakże okres ten tj. 1 rok i 10 miesięcy nie daje razem z okresem udowodnionym przed Sądem I instancji ok. 1 rok i 2 miesiące oraz przed organem rentowym 5 lat, 6 miesięcy i 24 dni – wymaganych przez ustawodawcę 15 lat pracy w warunkach szczególnych .

W związku z powyższym, uznając zarzuty prawa procesowego jak i prawa materialnego za nieuzasadnione, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako niezasadną.